

[Transcript] Dagens Eko / Så pressas Putin att släppa ukrainska barn

Hallå, det här är den nya nyhetspadden Dagens Eko. Nu börjar vi.

Lubna, vågar Putin fortsätta föra bort ukrainska barn nu?

Utåt sett så håller ju Putin masken.

Men samtidigt så vet vi att ett flertal barn faktiskt har återvänt till Ukraina.

Och det efter att internationella brottmålstomstolen utlyser in arresteringsorder mot bland annat Vladimir Putin.

Det här är Dagens Eko med Robin Olin. Idag om hur Putin pressas att släppa ukrainska barn.

The International Criminal Court has issued two words of arrest in the Ukrai situation. For Vladimir Putin, President of the Russian Federation and for

Maria Vova Belova, Commissioner of the Russian President of Children's Rights.

Den 17 mars står Piotr Hofmanski, chef för den internationella brottmålstomstolen i Hague.

Framför en bakgrund med domstolens logotyp på en rad olika språk.

Han är klädd i mörkblå kavaj med matchande slips och tittar rakt in i kamera.

Domstolen har precis utfärdat en arresteringsorder för Rysslands president Vladimir Putin eftersom ukrainska barn förts bort från Ukraina.

It is forbidden by international law for occupied powers to transfer civilians from the territory they live in to other territories.

Children enjoy special protection under the Geneva Convention.

Enligt Ukraina handlar det om minst 19 000 barn som tagits från Ukraina till Ryssland eller av Ryssland-

-okuperade områden mot barnens och föräldrarnas vilja.

Ja, Lubna, du har följt ett av de här ukrainska barnen. Berätta vem är det?

16-årig Vitalis, som kommer från en stad som heter Berislav, i Khersonregionen.

En vanlig kille har fyra syskon, bor tillsammans med sin mamma och pappa.

Fram tills den ryska invasionen levde ett helt vanligt liv med skolgång och fritidsintressen.

Så vad är det han är med i om? Berätta, hur börjar hans historia?

Det är en dag i oktober. Den ryska flaggan vajar över administrationsbyggnaden i Kherson.

De ryska koppelmakterna har tagit över hela Khersonregionen och människor här försöker finna sig i det nya normala.

Samtidigt så har ju Ukraina inlätt sin motoffensiv och det pågår strider i regionen.

I den skolan som Vitali går i, den leds numera av en pro-rysk rektor.

En dag så ber hon alla föräldrar komma till skolan.

Han har svarat om att vi skulle gå till skolan för att vi skulle komma till skolan.

Vitalis mamma i Nessa berättar för mig att de ställs inför faktumet.

I morgon så går bussar till den anekterade krimhalvön och era barn kan fåka på en semester.

När föräldrarna frågar ifall de får tänka på saken, ifall de får fundera på saken så säger rektorn.

Det är väl inte ni som ska fundera, ni ska fundera på barnens bästa.

Att de ska få slippa beskjutning, att de ska få komma bort, få bada i havet.

Så det är inte tid att tänka på det just nu och allt är redan klart för den resan.

Så hon känner att hon inte har någon valen att skicka iväg sin son.

Det är så hon beskriver det.

Faktum är att det är väldigt vanligt att ukrainiska föräldrar skickar sina barn till olika semesterläger eller sommarkollon i Ryssland.

Så var det innan kriget också.

[Transcript] Dagens Eko / Så pressas Putin att släppa ukrainska barn

Dagen där på, tidigt på morgonen, så sätts ungefär 60 barn i bussar och föräldrarna hinner knappt vinka av dem innan bussarna körs iväg till krim.

Och det stämmer, de checkar in på ett stort hotell kan man säga.

Och där tillbringar de två veckor med mat, med bad i havet.

De beskriver det som en väldigt bra tid där.

Men det visar sig senare att vara en dimre då.

Två veckor senare så förklarar lägeledaren att kollot är stängt och att barnen nu får besorna föräldrar att ha hänt dem.

Men vad händer med honom då då?

De körs iväg till en ny plats, kommer till ett nytt läger.

Och när han kliver ut ur bussen Vitaly så ser han att det är tagtrådstängsel runt den här byggnaden.

Och han undrar förstås varför det är tagtrådstängsel här.

Och lägeledaren förr in dem i byggnaden och placerar dem i olika rum.

Med bäddar, med sängar, men utan lakan.

Och där tillbringar de flera månader i den här byggnaden.

Så hon befinner sig alltså här i en situation där hennes barn i vad som framstår nästan var ett fängelse på klimhalvön bakom tagtråd.

Och hon får inte hem honom.

Hon är förstås väldigt orolig.

Det som hjälper henne är att hon har kontakt med Vitaly under hela den här tiden.

Hon ringer honom, de mässar ibland när de har möjlighet.

Även om Vitaly har väldigt stränga restriktioner.

Vad gäller kontakten med sitt hem och sina föräldrar?

Samtidigt så knackar hon dör på alla administrationsenheter i Kherson.

Och ber på sina bara knäna att få hem sin son.

Hon kan inte göra något annat än att försöka övertala de ryska myndigheterna att ta hem hennes son.

Men du Lubna, bortförandet av barn på det här sättet.

Det beskrivs ju som ett krigsbrott av den internationella brottmålstomstolen.

Hur beskrivs det i den ryska retoriken? Vad är det de hävdar att de gör?

De hävdar att de gör det här som en slags generistetshandling.

Att de räddar stackars ukrainska barn till ett nytt och bättre liv i Ryssland.

Att de blir väl omhändertagna av sina nya ryska familjer.

Eller så placeras de på olika institutioner eller barnhem i Ryssland.

Samtidigt så är det förbjudet enligt lag i Ryssland att ge medborgarskap till ukrainska barn.

Men den lagstiftningen har fått in ändrat nu, så det är lättare för Ryssland att ge medborgarskap till ukrainska barn.

En del bedömare menar att det här är också en strategi från rysk sidan att omvända fler.

Eftersom barn är så lätt att manipulera, att påverka så här vinner Ryssland en del av ukrainsbefolkning.

Och vänder dem till att bli pro-ryssar helt enkelt.

Och de används också kontinuerligt i den ryska propagandan.

Och förutom Putin själv så har ju den internationella brottmål som stod den också utför att en

[Transcript] Dagens Eko / Så pressas Putin att släppa ukrainska barn

arresteringsord mot den person som är barnrättskommissionär i Ryssland.
Vem är hon och vilken roll har hon i det här bortförandet av ukrainska barn?
Maria Lvova-Bilova är en ganska ung kvinna, ser väldigt sympatisk ut, är alltid väldigt välklädd, låter väldigt varm.
Hon är framturen för den här förflyttningen av ukrainska barn.
Rani utro på Novosibirsk, och vi snabba är bitishik.
Rakt in i kameran så säger Maria Lvova-Bilova att hon står på en välkomsterminal.
Det är tidig morgon i Novosibirsk och att snart så kommer de efterlänkade barnen, de nya medborgarna i Novosibirsk.
Här väntar deras nya familjer, deras nya föräldrar otåligt och hon beskriver stämningen som väldigt positiv och härlig.
Alla är förväntansfulla och hon håller i en nallebjörn som hon ska ge till något av barnen.
Flera föräldrar håller också i leksaker eller godsejur som de ska välkomna de här ukrainska barnen med.
Och vid ett intervjutillfälle så pratar hon faktiskt med president Putin där hon berättar för honom att hon själv har adopterat ett barn, en pojke från Mariopel.
Han är 15 år gammal och det är förstås en svår sak att ta hand om ett barn från de bas från Mariopel.
Men vi älskar ju varandra och vi kommer att klara det och han säger ja, vi kommer att klara det.
Vi visar också många bilder i reportage och beskrivs det hur de får trauma vård i Ryssland.
Och i den basen på deras festivalrekonstruktion.
I ett reportage i Rysk StadsV så visar de hur en familj tar barnen till en rekonstruktionsfestival.
Vad betyder det? Ja, det betyder att folk går klädda där i kläder som är tagna från andra världskriget eller från första världskriget eller till och med från ännu tidigare krig.
Man laivar krig helt enkelt, man lossas att det är krig.
Egentligen så är det en nöjesfestival.
Där är skjuts från kanoner och där de här barnen gråter men där de ryska föräldrarna försöker lugna dem och säger det här är bara att på lossas.
Och det här beskriver då de ryska journalisterna som en slags trauma-hantering fast den här barnen gråter och blir påmind om det de har varit med om under krigstiden i de bas.
Det låter helt galet. Det kan man tycka.
Det är en tjö andra mars, mindre än en vecka har gått sedan när registeringsorden utfärdades i Hague mot Rysslands president Vladimir Putin.
En grå minibuss med tonade rutor rullar in i Ukrainas huvudstad KIA.
När dörren öppnas kastar sig en pojke i gultröja rakt i famnen på sin pappa.
Pappan klappar honom på det mulka håret, pojken re plukt.
De här barnen är bland de första som fått återvända till sina ukrainska föräldrar.
Längre bak i bussen sitter Vitaly.
Han kommer ut klädd i blåmönstrad munkjacka.
Jag lugnar det här är alltså pojken som du följt.
Vitaly, jag träffar honom på ett vandrahem i Kyve.
Det har bara gått ett par dagar sedan han kom från Krim.
Han står väldigt nära sin mamma och sina två bröder som finns på det här vandrahemmet.
Han är väldigt lugn och glad över att ha kommit hem.

Han är väldigt liten till växten men jag upprättar honom om de som är väldigt mogen.
Vad berättar han då om hur han har upplevt den här tiden i ett slags läger?
Det börjar ju med att han kom till det här andra lägeret med den här tagtrådstängslätt runt om.
När de försvinner den här rummen så finns det inga lakan där.
Han lägger sin jacka på kudden för att slippa stanken.
Och inser att så här kommer han tillbringa sina nätter framöver.
De får komma in i lunchmotsalen och där serveras en soppa med halvkokt potatis som innehåller inga kryddor som knappt går ut.
Och bestraffas så fort de gör någonting fel eller som lägeledningen anser att de gör fel.
Så sätts de in i en isoleringscell där det står att Selenski är narkoman på väggarna, att Putin är ett sar och där kan de hålla sig i flera dagar.
Samtidigt som de höll olika föreläsningar i politik, att Ukraina är terrorister, att Ukraina inte är ett land,
att Ukraina ska brinna upp, att det är ingen som behöver oss, säger Vitali, att vi har en sån här lägeledning.
Så de säger till honom att din mamma vill inte ha dig längre.
Det säger de till honom, men Vitali håller ju hela tiden kontakt med sin mamma så han vet att hon länktar efter honom och att hon visst vill ha honom tillbaka.
Och det får honom tillbaka.
Och det får honom att vara vid det. Någolunda gott mod.
Man beskriver ju också att på det här läget finns det också många yngre barn.
Barn är femårsåldern som gråter, som skriker, som säger att de vill åka hem.
Och att de här äldre barnen, Vitali, de som kanske är över 15 år, tröstar de här yngre barnen.
Det Vitali beskriver för dig. Det är ju en helt annan version än det du berättat framställs i RyskTV när man tar emot ukrainiska barn med nallebjörnar och ska rädda de undan kriget och så där.
Hur vet du att den här pojken berättar för dig i sant?
Det är inte bara Vitali jag har pratat med. Jag har pratat med flera andra barn från andra delar av Ukraina som berättar en liknande historia. När jag pratade med Vitali så hade han en rödtråd.
Hans historia stämde överens med de andra barnens historia.
Han kunde också sätta ord på detaljer som även de andra barnen kunde beskriva.
Så jag upplever hans berättelse som tillförlitlig.
Hur lyckas han till slut komma därifrån och komma tillbaka till Ukraina där du träffar honom?
Ja, för samtidigt som han tillbringar månader i det här lägret, han försöker rymma därifrån. När han försöker rymma tillsammans med sina vänner så blir de upptäckta och skickas tillbaka till det här lägret.
Samtidigt så fortsätter hans mamma att kämpa för att han ska komma hem.
Hon knackar dörr på alla de ryska handläggare i Karsonregionen. Hon försöker övertala dem att få hem sin son.
Det är ingen som går henne till mötes. Men till slut så är det en ukrainsk hjälporganisation som bestämmer sig för att hjälpa de ukrainska mammorna och köra dem till gränsen mot krim.
Och då har de också alla dokument och alla handlingar som de ryska myndigheterna bad dem om och då har de ryska myndigheterna inget val.
Utan går de här på att lämna tillbaka i alla fall några av barnen.

[Transcript] Dagens Eko / Så pressas Putin att släppa ukrainska barn

Men varför gör Ryssland så? Varför tillåter man i alla fall några ukrainska barn och återvända nu? Finns det någon förklaring till det?

Jag frågade faktiskt just det, den ukrainske barnombudsmannen Mikola Kuleba som jag träffade i Kiv.

Och han säger att det har hänt något sedan internationella brottmålstolen utlyste sina resteringsorder.

Särskilt efter ICC-decision. De är väldigt affärade på det, för det är en riktigt världskrämning för att blocka uttäckning av barnen till gränserna.

Om de försöker att göra det så kommer vi att rekordera det och sätta det till en kriminalkort.

Jag tror att Kuleba säger att många inom ryska myndigheter är rädda nu helt enkelt för att själva få en resteringsorder mot sig och därför är de beredda eller villiga nu att släppa vissa av barnen.

Har det kommit någon reaktion på det från rysktol om det verkligen är så?

Verkligen inte. Snarare tvärtom. De menar på att det här är en del av den västliga propagandan. Så från deras sida så erkänner man inte alls att det här ska påverka situationen för barnen.

I rysk stadstevens fortsätter man kabla ut bilder på ukrainska barn som tas om hand av nya ryska föräldrar.

Vi talar idag som du följt. Hur mår han nu?

Ja, det är svårt att veta. Han har väldigt mycket att hantera och bearbeta såklart men han är väldigt glad att få komma hem.

Och glad att få vara med sin familj, sina syskon, sin mamma, sin pappa. Men deras framtid är väldigt oviss.

De kan inte återvända till sin hemstad i Kresonregionen eftersom det pågår fortfarande, strider där och de vet helt enkelt inte var de ska bo och hur livet kommer att se ut framöver.

Tack Lubna.

Tack.

Och det var allt från Dagens Eko. Vi hörs igen imorgon.

Programledare var Robin Olin, gäst Lubna Elchanti och jag som producerade heter Katja Magnusson. Och för att höra mer om porten Ryssland och Kraina, följ gärna vår systerpåd, Radio Korrespondenterna Ryssland.

Den hittar du i appen Sveriges Radio Play.